



# زنگانی امام جواد از ولادت تا شهادت

علام سید محمد کاظم قرقیزی رحیمی

ترجم، استادیه محمد صالحی

انتشارات  
یاس بهشت  
[www.yasbehesht.ir](http://www.yasbehesht.ir)



سرشناسه	قریونی، محمد کاظم، ۱۳۷۳-۸-۱۳
عنوان قراردادی	الامام جواد عليه السلام من المهد الى الحجـ فارسـ
عنوان و نام پدیدآور	زنگنه امام جواد عليه السلام از ولادت تا شهادت محمد کاظم قریونی، مترجم محمد صالحی، نهاونـ ملـ بـهـشـتـ، ۱۳۹۰ـ
مشخصات نشر	۲۴۸ ص
مشخصات ظاهري	۹۷۸-۹۶۴-۹۹۱۶-۳۹-۲
شابک	فـيـا
وضعیت فهرست نویسی	مـحمدـینـ عـلـیـ (عـ)، اـلـامـ نـهـمـ، ۱۹۵ـ - ۲۲۰ـ
موضوع	صالـحـ سـيـمـحـمـدـ، ۱۳۱۲ـ - مـتـرـجـمـ
شناسه افزوده	۱۳۹۰-۸۰۴۱-۴۱۴۷-۴۸۱۷-۹۷۹۵۸۲
ردہ بندی کنگره	۲۳۵-۷۴۸-
ردہ بندی دبیسی	
شاملہ کتابشناسی ملی	

# زنگنه امام جواد

## از ولادت تا شهادت

علامه سید محمد کاظم قزوینی  
استاد سید محمد صالحی  
اول، ۱۳۹۰،  
علامه طباطبائی  
۵۰۰ جلد  
۸۰۰ تومان  
۹۷۸-۹۶۴-۹۹۱۶-۳۹-۲

مؤلف:  
مترجم:  
نوبت چاپ:  
چاپ:  
تیراز:  
قیمت:  
شابک:



۴۱.....	علت دشمنی ستمگران با ائمه اطهار علیهم السلام چیست؟
۴۲.....	مأمون عباسی
۴۵.....	ملاقات گروههای مختلف علمی با امام جواد علیه السلام
۴۶.....	موضع مأمون درباره امام جواد علیه السلام
۴۸.....	مأمون دخترش را به عقد امام جواد علیه السلام در می‌آورد
۴۹.....	چه اتفاقی بعد از ازدواج افتاد؟
۵۰.....	معجزه امام جواد علیه السلام از درخت سدر
۵۱.....	خلافت مقتضی عباسی
۵۲.....	ام الفضل دختر مأمون
۵۳.....	یحیی بن اکثم
۵۶.....	منظرة یحیی بن اکثم با امام جواد علیه السلام
۵۷.....	پاسخ امام جواد علیه السلام به احادیث ساختگی
۶۰.....	قاضی احمد بن ابی ذزاد
۶۰.....	امیر المؤمنین لقب خاص امام علی علیه السلام
۶۲.....	فرزندان امام جواد علیه السلام
۶۴.....	دختران امام جواد علیه السلام
۶۵.....	<b>فصل دوم: اصحاب امام جواد علیه السلام</b>
۶۷.....	فهرست اسمی اصحاب امام جواد علیه السلام
۷۹.....	ضمانت پیامبر مصطفی علیه السلام بر عدم گمراحتی امت
۹۰.....	ادعیة الوسائل الى المسائل
۹۱.....	مناجات برای استخاره
۹۲.....	مناجات برای آمرزش گناهان
۹۳.....	مناجات برای سفر
۹۳.....	مناجات برای طلب رزق

۹۰	مناجات برای استعاده
۹۰	مناجات در طلب توبه
۹۶	مناجات در طلب حج
۹۷	مناجات برای برطرف شدن ظلم و ستم
۹۸	مناجات در شکر برای خدای متعال
۹۹	مناجات در طلب حوانج
۱۰۴	زیارت امام رضا<ص> معادل هزار حج و هزار عمره
۱۱۲	فضیلت زیارت امام رضا<ص>
۱۱۸	ثواب احیای شب قدر
۱۱۸	دیه قطع دست
۱۲۱	چه کسی در دنیا زاهد است
۱۲۲	زندگانی آدم ابوالبشر
۱۲۴	احکام ارث
۱۳۲	معنی لا تدركه الابصار
۱۳۳	معنی لا تدركه اوهام القلوب
۱۳۴	معنای واحد
۱۳۵	معنای صمد
۱۳۹	امام جواد<علیه السلام> و فن مناظره
۱۵۱	درمان بیماری لقوه
۱۵۲	چگونگی تقسیم ارث زن
۱۵۴	احکام بردگی و ولا
۱۵۶	جهاد بر چند قسم است
۱۶۳	حقایق مهمی درباره اهل بیت<علیهم السلام>
۱۶۸	گناهان کبیره

۱۷۴ .....	معنای آیه اولی لک اولی
۱۷۶ .....	تعویذ امام جواد <sup>ع</sup> برای فرزند بزرگوارش امام هادی <sup>ع</sup>
۱۸۳ .....	دعای رؤیت هلال ماه مبارک رمضان
۲۷۸ .....	فصل کنیه اصحاب
۲۸۲ .....	فصل زنان
۲۹۱ .....	<b>فصل سوم: دعاهای امام جواد<sup>ع</sup> و چکونگی شهادت آن حضرت<sup>ع</sup></b>
۲۹۳ .....	حرز امام جواد <sup>ع</sup>
۲۹۸ .....	کلمات قصار امام جواد <sup>ع</sup>
۳۰۳ .....	کیفیت بیعت زنان با رسول خدا <sup>صلوات‌الله‌علی‌ہی و‌آله‌ی‌ہی و‌آل‌لئے و‌س‌لی‌لی</sup>
۳۱۶ .....	دعای امام جواد <sup>ع</sup> در قتوت
۳۱۷ .....	دعای دیگر امام <sup>ع</sup> در قتوت
۳۱۹ .....	حرز دیگری از امام جواد <sup>ع</sup>
۳۲۱ .....	حرز دیگری از امام جواد <sup>ع</sup>
۳۲۰ .....	چکونگی شهادت امام جواد <sup>ع</sup>
۳۲۲ .....	امام هادی <sup>ع</sup> و خبر شهادت پدر بزرگوارش <sup>ع</sup>
۳۲۴ .....	بر امام جز امام نماز نمی‌خواند
۳۲۵ .....	مرقد شریف او
۳۲۶ .....	نثر و شعر درباره امام جواد <sup>ع</sup>
۳۴۶ .....	گفتار پایانی
۳۴۷ .....	منابع این کتاب

## مقدمه

ستایش می‌کنم خدایی را که به نعمت خود، کارهای نیک را کامل می‌کند و به رحمت خود گناهان را محرومی سازد و درود خدا بر سید و مولا و بنی ما محمد ﷺ سید سادات و بر آل او پاکترین مخلوقات و لعنت بر دشمنان او از حال تا روز قیامت باد.

خدایا! درود بفرست بر محمد بن علی بن موسی، علمالثقی و نورالهدی و معدن وفاه و شاخه ازکیاء و خلیفه او صیاه امین تو بر وحی.

خدایا! همان گونه که به وسیله او ما را از گمراهی هدایت کردی و از حیرت نجات دادی و به وسیله او کسی که هدایت یافت را ارشاد کردی و کسی که پاک شد را پاک گرداندی، پس بالاترین درودت را که بر هر یک از اولیائت و دیگر او صیانت فرستاده‌ای، بر او بفرست؛ همانا که تو عزیز و حکیمی.

آنچه در این کتاب خواهید خواند بعضی از مطالب پیرامون زندگی امامی از انمه اهل بیتالبیو و موضع الرساله و مختلف الملائکه و مهیط الوحی و معدن الرحمه است؛ خدا او را در بالاترین قله عظمت و برترین شرف را لوح جلالت و سیادت قرار داده است.

بعراستی چگونه می‌توانم از این امام بزرگ سخن بگویم در حالی که ما در زمانی هستیم که ارزش‌ها از بین رفته و موازین مختلط شده است. ارزش‌ها و مفاهیم مهجور گردیده و جوانب مادی‌گری بر افکار و اقلام چیره گشته و مسلمانان حقایق ثابت را فراموش کرده‌اند و بعد از اینکه این عقاید بر آن‌ها مسلط شد، به جریانات سیاسی رنگ دین دادند و به نام دین با دین می‌جنگند و با اسلام به اسم اسلام مبارزه می‌کنند و چه تأسیف‌بار است که گاه این عمل نادرست را از روی عمد یا نادانی انجام می‌دهند.

بدین طریق، مذاهب تشکیل شدند، طوایف به وجود آمدند. راههای جدید پیدا شد و مسلمانان، گروه گروه و حزب حزب شدند: «وَكُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدِيْهِمْ فَرِحُون».

در این میان، افراد طمعکاری به دلیل مصالح شخصی برخاستند و مردم را به سوی خودشان به نام خلافت فراخواندند در حالی که شایستگی آن را نداشته و فاقد شرایط لازم بودند، پس مردم به دور آن‌ها جمع شدند و عقایدشان رواج پیدا کرد.

افراد دیگری قیام کردند و مردم را به این آراء و افکار خلاف فرا می‌خواندند. در حالی که خدا برای آن، هیچ دلیلی نازل نکرده بود، پس واجب است از آن‌ها بی که به دنبال سود خویشند و به هر طرف که بادی می‌وزد روی می‌آورند بپرسیم: آیا دین اسلام به طبع و طبیعت خود، تقسیم و تفرقه و تشتت را می‌پسندد یا این‌که اسلام تنها دینی است که اساس آن، بر وحدت و اتحاد و نهی از تفرقه و اختلاف است؟ برای این‌که جواب این سؤال را بدانیم، به قرآن کریم مراجعه می‌کنیم و در می‌باییم که خداوند متعال در آیه ۵۲ سوره مؤمنون در پاسخ به این سؤال تصريح کرده است:

**﴿وَإِنْ هُنَّدِهِ أَمْتَكْمَ أَمَّةٍ وَاحِدَةٌ﴾**

همانا این امت شما، امت واحد است.

در آیه ۱۰۳ سوره آل عمران نیز می‌خوانیم:

**﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرُّوا وَلَا تَكُونُوا يَعْمَلُونَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَغْدَاءَ فَالْفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَاصْبَخْتُمْ بِعِنْتِهِ إِحْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَاعَ حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ ءَايَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَذَكَّرُونَ﴾**

«همگی به ریسمان خدا چنگ زنید و گروه گروه نشوید و از تفرقه بپرهیزید و نعمت خدا را برخود یاد کنید که آن گاه که با یکدیگر دشمن بودید پس میان دل‌های شما پیوند و الفت برقرار کرد، در نتیجه به رحمت و لطف او با هم برادر شدید و بر لب گودالی از آتش بودید پس شما را از آن نجات داد؛ خدا این گونه، نشانه‌های خود را برای شماروشن می‌سازد تا هدایت شوید.»

همچنین در آیه ۱۰ سوره حجرات آمده است:

### ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾

به حقیقت مؤمنین برادران یک دیگرند.

غیر از آیات فوق، احادیث زیادی از رسول خدام<sup>صلی الله علیه و آله و سلم</sup> درباره موضوعی که به آن اشاره شد، رسیده است که به دلیل طولانی بودن از ذکر آن پرهیز می‌کنیم.

حال، جای سوال دارد که بپرسیم بهراستی، این تفرقه از کجا آمد؟ مذاهب چگونه درست شدند و چه طور مسلمانان در عقاید و احکامشان اختلاف پیدا کردند؟

واضح است که جواب این سوال‌ها، شرح و تفصیل زیادی می‌طلبد و مناسب مقدمه کتاب نیست؛ لکن بهجهت بی‌پاسخ نماندن این پرسش‌ها، در ادامه به طور خلاصه و مختصر توضیحاتی را خواهیم آورد.

خدای متعال پیامبرش حضرت محمد<sup>صلی الله علیه و آله و سلم</sup> را به عنوان رسول خدام<sup>صلی الله علیه و آله و سلم</sup> برای مردم برگزید پس او با دین کامل و جامعی که متنضم سعادت دنیا و آخرت بود، بهسوی بشر آمد و خدای متعال قرآن را برای مردم نازل کرد تا آنچه را که مردم در طی قرن‌ها از عقاید و احکام و اخلاق که به‌شكل لجمالی یا تفصیلی بدان نیاز دارند را در آن بیان کرده باشد. رسول خدام<sup>صلی الله علیه و آله و سلم</sup> نیز آنچه را که لازم بود، از قرآن تفسیر می‌کرد، به‌طور مثال خدای متعال بندگانش را به نماز، روزه، زکات، حج و ... امر کرد و رسول الله<sup>صلی الله علیه و آله و سلم</sup> برای مردم، واجبات نماز، تعداد رکعت‌های آن، احکام روزه، اشیایی که زکات آن‌ها واجب است و مناسک حج و ... را بیان می‌کرد.

بدین ترتیب، هر آن که باید به رسول خدام<sup>صلی الله علیه و آله و سلم</sup> ایمان می‌آورد، ایمان آورده و آن که باید هدایت می‌شد، هدایت یافت. چرا که رسول خدام<sup>صلی الله علیه و آله و سلم</sup> خاتم انبیاء است و پیامبری بعد از او نیست و قرآن آخرین کتاب آسمانی است که خدای متعال آنرا برای سعادت و هدایت بشریت نازل کرده است.

پروردگار، رسولش<sup>صلی الله علیه و آله و سلم</sup> را به سوی مردم فرستاد؛ زیرا شریعت اسلامی، آخرین شریعت الهی بوده و هست.

بدین ترتیب، حلال مُحَمَّدٌ حلالٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَ حَرَامٌ حَرَامٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ  
حلال محمد تا روز قیامت، حلال، و حرام او، حرام است و هیچ و تغییر و  
تبديلی در احکام اسلام نیست.

پس با آگاهی از این مستندات، باید پذیرفت که اسلام، دینی جامع برای تمام  
جوانب زندگی بشر است، تا مردم، به دین یا قوانین دیگر یا شریعتی غیر از شریعت  
اسلامی نیاز نداشته باشند.

جامعه مسلمین در عصر رسول الله ﷺ در حال شکل‌گیری و کامل شدن بود و  
افکار جامعه از حیث شناخت و بررسی فلسفه احکام و غیره به رشد ترسیم شده بود.  
چرا که عقاید فاسد مانند: جبر، تفویض، حلول، تناسخ، تثلیث، ثنویت و آنچه شبیه  
آن است، در آن روز شناخته شده نبود پس بهنچار باید افراد کافی و انسان‌های  
شریفی به خاطر این امر بهم بومی خاستند. تا برای نسل‌های آینده، که بعد از رسول  
خدالله علیه السلام می‌آیند، جهت رفع شک و شبیه و پاسخ به سؤال‌های منحرفین و حل  
مشکلات علمی و مسائل فقهی آمادگی لازم را داشته باشند زیرا احکام مجهول  
بی‌شماری نزد مسلمین در قضایا و امور مختلف وجود داشت. پس ضروری است که  
مؤمنین برای پرکردن کاستی‌ها و حفاظت دین از خطرهای احتمالی، به رهبری اقتدار  
کنند.

همان‌طور که یک مدرسه ابتدایی نیاز به مدیر دارد، حکومت نیز به رئیس یا رهبر  
نیازمند است و قطعاً گله گوسفندان به چوبان احتیاج دارد.

جامعه اسلامی برای رسیدن به اطمینان، امنیت و استواری به رهبری خبره که  
دارای شایستگی و شرایط هدایت صحیح باشد نیاز دارد تا بتواند به او اقتدار کرده و  
تحت لوای ایشان قرار بگیرد.

آیا می‌توان تصور کرد که حکومت و جامعه بزرگ اسلامی، نیاز به رهبر و امیر  
نداشته باشد. در حالی که لازمه بقا، اقتدار و پایداری حتی در یک اجتماع کوچک،  
وجود سرور و بزرگی کارдан، و راهبر است. روشن است که جواب این سؤال نه  
است.

ما می‌گوییم: علم رسول خدا<sup>صلوات‌الله‌علی‌ہی و‌آمدی</sup> به لحاظ معرفت و حکمت و بصیرت به امور، اعلم بر افراد عالم است و آیا این عقلانی است که این پیامبر<sup>صلوات‌الله‌علی‌ہی و‌آمدی</sup> حکیم عارف عالم، امتش را بدون رهبر و امام رها کند؟

اگر ما اهمال امور امت را به سید انبیا نسبت بدهیم، به او ظلم کرده و تهمت زده‌ایم چراکه رسول خدا<sup>صلوات‌الله‌علی‌ہی و‌آمدی</sup> مراعات این امور را کرده، این جوانب بزرگ را در نظر گرفته و کسی را تعیین نموده است که جایگزین او بعد از خودش باشد.

این در حالی است که عده‌ای گفته‌اند: رسول الله<sup>صلوات‌الله‌علی‌ہی و‌آمدی</sup> امر شورا را در بین امتش قرار داد که آن‌ها هر کسی را خواستند، اختیار کنند تا او برای خلافت و رهبری مسلمین خود را آماده کندا

سبحان الله! چقدر این قول دور از واقعیت است!

چگونه رسول خدا<sup>صلوات‌الله‌علی‌ہی و‌آمدی</sup> چنین گردد است، در حالی که می‌فرماید: به زودی اُتم بعد از من به هفتاد و سه فرقه تقسیم می‌شوند؛ یک فرقه در بهشت و بقیه در جهنم هستند.<sup>۱</sup> آیا معنی حرف آن‌ها این نیست که پیامبر<sup>صلوات‌الله‌علی‌ہی و‌آمدی</sup> کسی است که به اختلافات کمک کرده است و سبب تفرقه بین مسلمانان شده است.

آیا معنی آن این نیست که در دین اهمال و کم‌کاری کرده است.

بله، رسول الله<sup>صلوات‌الله‌علی‌ہی و‌آمدی</sup> از دینی سخن می‌گوید که به‌خاطر آن، هر چیز ارزش‌داری را که داشت فدا کرد و تمام رنج‌ها را برای به‌پاداشتن آن تحمل کرد تا جایی که گفت: هیچ پیغمبری آن‌گونه که من اذیت شدم، توسط قوم خود آزار نشد.

بله، رسول خدا<sup>صلوات‌الله‌علی‌ہی و‌آمدی</sup> در راستای اموری که لازم و واجب بود، قیام کرد و بهترین تدبیر را برای جلوگیری از هر گونه جدایی در اسلام انجام داد و برای آنچه مسلمانان از تمام سرزمین‌های به آن نیاز داشتند، برنامه‌ریزی کرد و ابزار حفاظتی را در مقابل هر انحراف اعتقادی و نفوذ فکری قرار داد که آن، از طریق نصب ائمه و

۱- تاریخ این حدیث در تمام کتاب‌های اهل سنت آمده است مائدود جامع الصغیر سیوطی - المستدرک علی الصحیحین حاکم نیشابوری و ...

تعیین آن‌ها بعد از اوست. پس دعوت او به توحید و نبوت، بستگی به دعوت ایشان نداشت<sup>۱</sup> به امامت و خلافت بعد از خودش داشت.

واضح است که رسول خدام<sup>علیه السلام</sup> برای نصب خلیفه از طرف خود به پیروی از هوای نفسانی و عواطف پیش قدم نشد - رسول بزرگوار خدام<sup>علیه السلام</sup> از این امور به دور است. - بلکه تعیین خلیفه از طرف خدای حکیم خبیر بصیر انعام می‌گیرد، آن کسی که از درون و ضمیر انسان‌ها باخبر است و عواقب امور را می‌داند. از آنجا که خلافت بعد از نبوت است پس داشتن پاییندی کامل و شایستگی و استعداد برای قیام به آنچه که این مقام محکم عالی طلب می‌کند، از ضروریات است. در واقع رسول خدام<sup>علیه السلام</sup> برای این مهم در اوایل بعثتش قیام کرد؛ روزی که در مکه بود و بیش از ۲۰۰۰ مسلمین در آن روز بسیار اندک بود.

فقط پیامبر می‌تواند خلیفه تعیین کند

«وَأَنِّي رَبُّ عَشْرَةِ أَلْفٍ بِرِيزَكٍ»<sup>۲</sup>

«خوبشاوندان نزدیک خود را از عاقبت اعمال زشت برسان.»

هنگامی که این آیه نازل شد، رسول خدام<sup>علیه السلام</sup> را به خلافت، امامت و ولایت منصوب کرد. ایشان<sup>علیه السلام</sup> در جلسه‌ای که برای حدود چهل نفر از خوبشاوندان خود بر پا کرده بود، علی<sup>علیه السلام</sup> را به عنوان «وصی»، ولی و وزیر خوبیش برگزید که داستان آن مفصل و مشهور است و در بیشتر کتب تفاسیر در مورد این آیه ذکر شده و در اکثر کتب احادیث از شیعه و سنی نوشته شده است.<sup>۳</sup>

رسول خدام<sup>علیه السلام</sup> در بین سال‌های نبوتش در راه تثبیت قواعد امامت و خلافت کوشش بسیاری نمود، آن‌گونه که فرمود:

«إِنِّي تَارِكٌ فِيْكُمُ الْقُلُّينِ كِتَابَ اللهِ وَعَرْتَقَى أَهْلَ بَيْتِيِّ وَإِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقاً حَتَّىٰ

۱- سوره شراء، آیه ۲۱۴

۲- تاریخ طبری، ج. ۲، ص ۲۱۹-۲۲۱، تاریخ ابن الاشر الشافعی، ج. ۲، ص ۶۲

مسند احمد بن حنبل، ج. ۱، ص ۱۱۱

بِرِّدَا عَلَىٰ الْحَوْضِ، وَ إِنَّكُمْ لَنْ تَضْلُّوا مَا إِنْ تَمْسَكُتُمْ بِهِمَا

من در بین شما دو چیز گران‌بها می‌گذارم، کتاب خدا و عترتم و آن‌ها هرگز از یک‌دیگر جدا نمی‌شونند تا در کنار حوض بر من وارد شوند و اگر شما به آن‌ها تمکن جویید، هرگز گمراه نمی‌شوید.<sup>۱</sup>

دگر بار با صدای بلند در روز غدیر خم فرمود: «مَنْ كَنْتَ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلَيَّ مَوْلَاهٌ» .  
هر کس من مولای او هستم، علی نیز مولای اوست.<sup>۲</sup>

پس از آن با تأکید و تکرار فرمود: **الْأَئِمَّةُ بَعْدِي إِنَّمَا عَشَرَ كُلُّهُمْ مِنْ قُرَيْشٍ**  
«امامان بعد از من ۱۲ نفرند و تمام آن‌ها از قریش هستند.»<sup>۳</sup>

این از نصوص و تصریحات امامت و ائمه<sup>علیهم السلام</sup> است. خلافت و خلفاء، از آن دسته مسائلی است که ذکر آن بطول می‌انجامد. اما در کتب دایرةالمعارف احادیث موجود است.

پس از وفات رسول خدام<sup>علیه السلام</sup> امور دگرگون شد و اوضاع تغییر کرد و بخش عمده‌ای از سعی و تلاش پیامبر<sup>علیه السلام</sup> در این راه از بین رفت. برخی مانع تصدی امام علی<sup>علیه السلام</sup> در امور خلافت و اداره امور شدند و بین او و تحقیق امور و نتایج آن حایل گشته و او را خانه‌نشینی کردند و امکانات را از او گرفتند و بال او به هر روش و نحوی به جنگ اقتصادی - سیاسی پرداختند و سرانجام نیز ایشان را به شهادت رساندند. همین طور امامانی که بعد از او آمدند سرنوشت‌شان مانند سرنوشت امام

۱- صحيح مسلم، ج ۲، ص ۱۸۷۳ - فضائل الصحابة، باب ۲، حدیث ۳۶، ص ۲۴۰۸ - صحيح الترمذی، ج ۵، ص ۳۷۸۶-۶۶۲، المناقب، احادیث ۳۷۸۸ و ۲۷۸۸ - سنن الدارمی، ج ۲، ص ۲۲۱ - فضائل القرآن - المستدرک على الصحيحین، ج ۳، ص ۱۰۹ - این مطلب در بسیاری دیگر از منابع آورده شده است.

۲- الغدیر، علامه محقق کبیر شیخ امینی  
۳- صحيح مسلم، ج ۲ - المستدرک على الصحيحین، ج ۴، ص ۵۰۱ - حلیة الاولیاء، ج ۴، ص ۲۲۲ - فضائل خمسه من الصحاح السنته، ج ۲، ص ۲۳-۲۶.

علی ہے بود. با این حال، واقعیت چنین است که پیامبر ﷺ امت اسلامی را بدون رهبر و انگذشت بلکه جانشینان و ائمه دوازده گانه ﷺ را تعیین کرد و هر وقت یکی از آن‌ها غایب می‌شد، ستاره دیگری طموع می‌کرد.

این کتاب، درباره یکی از ائمه ﷺ گفتگو می‌کند و شامل بعضی جوانب زندگی درخشنان او و مزايا و مواهب و فضائل و مکارم اوست.

از خدای تبارک و تعالی می‌خواهم این کوشش ناچیز را برای خواننده گرامی نافع و مفید قرار دهد و ذخیره‌ای برای من باشد در روزی که مرا وارد آرامگاه ابدی می‌نمایند تا نوری در وحشتم و ایسی در غربتم باشد و شفیع روز حشر و نشر من گردد.

همانا او رحیم‌ترین رحم‌کنندگان است و خدا برای ما کافی است که او وکیل خوبی است.

محمد کاظم قزوینی موسوی